

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет дошкільної і початкової освіти
імені Валентини Волошиної

Кафедра початкової освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»**

Студентки 2 курсу МАППЗ групи
Ступеня вищої освіти «магістр»
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальності: 013 Початкова освіта
Освітньої програми: Початкова освіта. Психологія
Герасимчук (Шкільної) Аліни Сергіївни
Науковий керівник: **Любчак Л.В.**, кандидат
педагогічних наук, доцент

Розширена шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ ТА БАТЬКІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	9
1.1. Партнерство вчителя з батьками учнів у полі досліджень сучасних науковців	9
1.2. Педагогіка партнерства як спосіб взаємодії всіх учасників освітнього процесу НУШ	15
1.3. Форми співпраці вчителя початкової школи та батьків: дефінітивний аналіз	22
РОЗДІЛ II. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ	40
2.1. Використання сучасних форм співпраці школи і сім'ї в контексті ідей педагогіки партнерства	40
2.2. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в організації дистанційної співпраці вчителя та батьків	52
2.3. Опора на зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження ідей педагогіки партнерства між учителем та батьками молодших школярів	62
2.4. Аналіз результатів експериментальних досліджень щодо ефективності партнерської взаємодії вчителів початкових класів з батьками учнів	72
2.5. Методичні рекомендації вчителям щодо залучення батьків до освітнього процесу в НУШ	79
ВИСНОВКИ	85
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	92
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Актуальність проблеми. Партнерство вчителя, учнів та їхніх батьків є ключовим компонентом Концепції Нової української школи. Таке партнерство являє собою форму взаємодії, об'єднану спільними цільовими установками педагогічного характеру, спрямованими на створення комфортного освітнього середовища для розвитку, виховання, соціалізації дитини, сприяє побудові поля спільної діяльності педагогів, батьків, громадськості в інтересах дітей.

У вітчизняній законодавчій та нормативно-правовій базі – Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») [21], Законі України «Про освіту» [28], Державному стандарті початкової освіти [22] значна увага приділяється проблемі партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу, що зумовлено певною мірою переходом початкової школи на навчання за Концепцією «Нова українська школа» [44]. У концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року наголошується, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді та володіти іншими вміннями. Концептуальні засади НУШ пропонують педагогам долучитися до компетентнісної парадигми освіти й педагогіки партнерства.

Реформування початкової ланки освіти передбачає партнерство і наставництво у стосунках між учителем, учнями та їх батьками. Отже, місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості особистості на засадах партнерства всіх учасників освітнього процесу, а саме: вчителів, учнів, батьків, громадськості та ін.

Не можна не погодитися з думкою Н. Бібік, яка наголошує на необхідності врахування інтересів та потреб соціальних груп, дотримання соціальних норм та правил, виокремленні, ідентифікації, фіксації та аналізу питань, що знаходяться на перетині системи соціальних відносин між членами суспільства [7].

У Новій українській школі взаємодія вчителів та батьків молодших школярів базується на педагогіці партнерства, яка передбачає співпрацю учасників освітнього процесу, не заперечує відмінності їх життєвого досвіду, компетентностей й ураховує рівність в правах на гуманне, толерантне ставлення, взаємоповагу, співпереживання, взаєморозуміння тощо.

Важливе значення для налагодження ефективної взаємодії з батьками має період навчання дитини в початковій ланці загальної середньої освіти. Якщо в дошкільному закладі основним авторитетом для дитини є батьки, то із вступом дитини до школи ситуація різко змінюється: першочергове місце в житті молодшого школяра займає вчитель. Це й не дивно, адже без авторитету першого вчителя збалансований освітній процес є неможливим. Окрім цього, батьки залюбки відвідують навчальний заклад, цікавляться навчальними успіхами та невдачами, поведінкою своєї дитини. Таким чином, можемо стверджувати, що цей період є найбільш оптимальним для налагодження співпраці вчителя з учнями та їх батьками.

Дослідження проблеми взаємодії школи і сім'ї у вихованні особистості знайшло відображення в науковому доробку вітчизняних учених. Особливості виховного потенціалу родинної педагогіки представлено в працях С. Бабишиної, З. Болтаровича, М. Стельмаховича. Наукові підходи до визначення поняття взаємодії сім'ї та школи знаходимо у працях У. Шостак. Основні напрями співпраці сім'ї й закладу освіти висвітлені у теоретичному доробку Т. Алексеєнко, А. Кузьмінського, В. Омеляненко, Н. Черв'якової. Зміст і методи взаємодії з батьками учнів розкривають О. Добош, А. Ситник, О. Хромова; форми організації роботи з батьками в закладі освіти висвітлено в доробку Л. Загрійчук, І. Рибальченко та ін. Взаємодія батьків і педагогів є предметом дослідження Т. Виноградової. Організація партнерства між школою та родиною в умовах НУШ стала предметом досліджень Н. Баришовець, Т. Водолазької та ін. Обґрунтуванню сутності принципів педагогіки партнерства в контексті реалізації Концепції Нової української школи значну увагу приділяла М. Єпіхіна та ін.

Проте проблема взаємодії учителя початкової школи з учнями та батьками дітей на засадах педагогіки партнерства потребує нового погляду. Окреслюючи цю проблему в світлі вище викладеного, пошук нових шляхів удосконалення партнерської взаємодії вчителя початкових класів з учнями та батьками набуває особливого значення. Зазначене вище і визначає актуальність теми дослідження **«Партнерська взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів»**.

Об'єктом дослідження партнерська взаємодія школи і батьків у початковій ланці закладів загальної середньої освіти.

Предметом дослідження є педагогічні умови організації взаємодії учителя початкової школи та батьків на засадах педагогіки партнерства в умовах НУШ.

Мета дослідження здійснити аналіз сучасних підходів до удосконалення партнерської взаємодії ЗЗСО з батьками та обґрунтувати педагогічні умови взаємодії вчителя початкової школи та батьків на засадах партнерства.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі **основні завдання**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічні, а також методичні джерела з метою розкриття сутності педагогіки партнерства як способу взаємодії всіх учасників освітнього процесу.
2. Розкрити особливості педагогіки партнерства у роботі вчителя-класовода з батьками молодших школярів та дослідити рівень сформованості партнерських стосунків між учителями початкової школи та батьками учнів.
3. Систематизувати сучасні форми співпраці вчителя початкової школи і сім'ї в контексті ідей педагогіки партнерства.
4. Обґрунтувати педагогічні умови організації партнерської взаємодії вчителя з батьками молодших школярів в освітньому процесі НУШ.
5. Сформулювати методичні рекомендації вчителям початкових класів щодо залучення батьків до освітнього процесу в НУШ.

При написанні дипломної роботи нами були використані наступні **методи дослідження**: аналіз наукових джерел з досліджуваної проблеми; узагальнення, систематизація зібраного матеріалу; спостереження за діяльністю вчителів початкової ланки освіти; бесіда; анкетування; аналіз передового педагогічного досвіду; психомалюнок «Моя сім'я»; педагогічний експеримент.

Теоретичне значення дослідження: теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови співробітництва учителя та батьків учнів на засадах педагогіки партнерства в межах освітнього процесу НУШ; уточнено зміст понять «педагогічне партнерство», «педагогічне співробітництво»; окреслено напрями співробітництва учителя початкової школи та батьків учнів у сучасних умовах.

Практична значущість. Проведено діагностику та визначено рівні партнерської взаємодії вчителів початкових класів з батьками. Сформульовано методичні рекомендації вчителям початкових класів щодо способів залучення батьків до освітнього процесу в НУШ. Результати здійсненого дослідження можуть бути використані вчителями початкових класів у процесі організації різних форм роботи з батьками, під час підготовки студентів педагогічних навчальних закладів до взаємодії з батьками, а також усім, хто цікавиться питанням налагодження партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу в початковій ланці загальної середньої освіти.

База дослідження – Комунальний заклад «Вінницький ліцей №36».

Апробація результатів дослідження здійснювалась на VII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (2023, м. Вінниця); VII та VIII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (2023, 2024 м. Вінниця), тема: «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в організації дистанційної співпраці

вчителя та батьків»; VII Всеукраїнських психологічних читаннях «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів», тема: «Психолого-педагогічна допомога батькам в організації партнерської взаємодії з дітьми молодшого шкільного віку», (Умань, 17 квітня 2024 року); II Міжнародній науково-практичній конференції «Початкова освіта сьогодні: проблеми та перспективи вирішення», тема: «Використання сучасних форм співпраці вчителя початкової школи з батьками в контексті ідей педагогіки партнерства» (Переяслав, 20 березня 2024 року); Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти», тема: «Реалізація ідей педагогіки партнерства в освітньому процесі нової української школи» (Вінниця, 18 квітня 2024 року).

Основні результати дослідження висвітлено у 2 публікаціях автора.

1. Любчак Л., Герасимчук А. Використання сучасних форм співпраці вчителя початкової школи з батьками в контексті ідей педагогіки партнерства. *Початкова освіта сьогодні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Переяслав, 20 березня 2024 р. Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2024, С. 132-137.

2. Герасимчук Аліна. Реалізація ідей педагогіки партнерства в освітньому процесі Нової української школи. *Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти: збірник матеріалів I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції* (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 18 квітня 2024 р.) / редкол.: Н. Олійник, В. Імбер, Н. Казьмірчук, Г. Кіт, Н. Комарівська, Л. Любчак, Н. Стахова, Ю. Бондар; за заг. ред. Н. Олійник. Вінниця, 2024. Вип. 1. С. 60-65.

Структура дослідження: зміст дипломної роботи викладено на 91 сторінках, дослідження складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 95 найменувань та додатків.

ВИСНОВКИ

Партнерство школи і сім'ї в Новій українській школі як масове соціально-культурне явище почалося відносно недавно. Суспільство починає усвідомлювати необхідність поєднання сімейного виховання зі шкільним, оскільки соціально-економічні умови життя в індустріальному суспільстві безпосередньо визначаються рівнем освіти і виховання людини. Значимість взаємодії сім'ї і школи визначається величезним впливом цієї взаємодії на успішність процесу навчання молодшого школяра.

Однією з основних умов ефективної навчально-виховної роботи є партнерство школи та сім'ї, яке полягає в забезпеченні високого рівня батьківської педагогічної культури та педагогічних знань. Саме тому важливою складовою концепції «Нова українська школа» є педагогіка партнерства, яка заснована на співпраці між учнями, педагогами та батьками.

Педагогіка партнерства ґрунтується на комунікації, спільній діяльності та праці вчителів, учнів та батьків. У педагогічній науці існує велика кількість досліджень, які присвячені методам і формам роботи вчителя з батьками в освітньому процесі початкової школи. Ця робота спирається на розробки таких педагогів, як Я. Корчак, А. Макаренко, В. Сухомлинський, О. Савченко та ін.

Сутність поняття «педагогіка партнерства» як одного з ключових положень Нової української школи у своїх дослідженнях розкрили В. Дідух, Т. Довженко, А. Драч, Н. Іванець, С. Кирилюк, В. Макарчук, І. Олійник, Г. Розлуцька, О. Сиса, Т. Федірчик, Т. Роїк, Н. Черв'якова, С. Яланська та ін. Науковці акцентують увагу на необхідності педагогічної взаємодії з батьками учнів у розрізі ідей, закладених в концепції «Нова українська школа».

У своєму дослідженні ми будемо опиратися на найбільш інтегроване та цілісне тлумачення означеного поняття, яке надала Н. Бібік, згідно з яким *педагогіка партнерства* – чітко визначена система взаємин усіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, учителів, управлінців), основою якої є принцип добровільності; ґрунтується на повазі й рівноправності всіх

учасників, дотримуючись визначених норм (прав та обов'язків) та враховуючи ціннісні орієнтири кожної із сторін; передбачає активне включення всіх учасників у реалізацію спільних завдань та готовність брати на себе відповідальність за їх результати.

Метою партнерства школи та сім'ї є інтеграція батьків у педагогічний процес шляхом створення необхідних і достатніх умов для залучення сім'ї до супроводу дитини в освітньому процесі. Досягнення даної мети можливе за умови дотримання всіма учасниками освітнього процесу *принципів* педагогіки партнерства: взаємоповазі всіх учасників навчального процесу; довірливих стосунках та спільній наполегливій праці; позитивному та доброзичливому ставленні одне до одного; порозумінні та ефективній комунікації задля досягнення спільної мети; забезпеченні права вільного вибору; горизонтальній моделі співпраці (всі учасники навчального процесу мають бути рівноправними); соціальному партнерстві (добровільності визнання власних обов'язків та обов'язковості їх виконання).

У визначенні головних завдань педагогіки партнерства ми будемо опиратися на думку сучасних науковців (С. Булавенко): інтеграція зусиль сім'ї та педагогічного колективу в діяльності щодо розвитку соціальної активності особистості дитини; забезпечення участі батьків в організації освітнього процесу й шкільному самоврядуванні; мотивацію батьків до вивчення науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблем розвитку та виховання дітей; підвищення психолого-педагогічної культури батьків, поповнення арсеналу їх знань, умінь і навичок виховної взаємодії з дітьми; підвищення відповідальності батьків за виховання дітей, ролі батька у родині; створення системи просвітницької роботи, спрямованої на підвищення правової культури батьків; презентації успішного досвіду сімейного виховання; підвищення рівня поінформованості батьків та їхньої компетентності з проблем формування здорового способу життя, профілактики асоціальної поведінки та поширення шкідливих звичок, репродуктивного здоров'я дітей та молоді, організації змістовного сімейного

дозвілля; залучення батьків до виховної роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання; надання психолого-педагогічної підтримки та допомоги проблемним сім'ям.

Ми можемо стверджувати, що ефективне партнерство залежить не тільки від готовності вчителя активно співпрацювати з батьками, використовуючи сучасні форми співпраці, а й можливе за умови готовності батьків до взаємодії зі школою на паритетних засадах. Спільна діяльність батьків і вчителів в інтересах дитини може бути успішною лише в тому випадку, якщо вони стають партнерами. Батьки учнів мають бути не лише інформовані щодо перебігу освітнього процесу, а й активно брати участь у ньому.

Проведене нами дослідження мало за мету виявлення думок батьків молодших школярів про ефективність взаємодії сім'ї та школи. Для досягнення поставленої мети нами була розроблена анкета для опитування батьків. За результатами проведеного опитування були зроблені наступні висновки: виявлені певні проблеми з розумінням того, які цілі навчання стоять перед школою, а які – перед батьками. Більшість опитаних висловила думку, що рівень ефективності взаємодії сім'ї та школи з питань навчання – достатній. Деякі з батьків не задоволені результатами навчання своєї дитини, але вважають, що успішність їх дітей – це завдання школи і вчителя. Переважна більшість батьків відчувають труднощі при наданні допомоги дітям у підготовці домашнього завдання.

Більшість батьків в якості засобів взаємодії школи і сім'ї з питань навчання дітей хотіли б бачити з боку школи методичні матеріали для батьків з питань виконання домашніх завдань, також батькам важливо обговорювати проблеми щодо навчання дітей на батьківських зборах, у багатьох викликав інтерес формат конференції в онлайн-режимі, також батьки хотіли б отримати більше інформації про процес навчання через електронні майданчики.

Таким чином, було відзначено, що у класі є великий потенціал для зростання успішності учнів через тісну співпрацю вчителя та батьків, тому

вкрай важливо залучати батьків до вирішення проблем у навчанні та вихованні учнів.

На основі проведеного опитування ми спробували визначити критерії та рівні сформованості партнерських стосунків між учителями та батьками. Основними критеріями партнерських стосунків між учителями та батьками, на нашу думку є: довірливі чи недовірливі стосунки, узгодженість цілей навчання та виховання учнів, інтерес та активність батьків в організації різних форм взаємодії між школою та родиною, заходів щодо всебічного розвитку дитини.

На основі визначених критеріїв ми спробували визначити рівні сформованості партнерських стосунків між учителями та батьками молодших школярів.

Високий рівень передбачає довіру до класного керівника, між учителем та батьками переважають доброзичливі стосунки, батьки є активними учасниками освітнього процесу.

На середньому рівні сформованості партнерських стосунків між учителем та батьками узгоджені цілі навчання та виховання учнів, батьки цікавляться життям дитини, періодично беруть участь у різних формах роботи, переважно задоволені інформуванням про проблеми у навчанні дітей.

Низький рівень передбачає незадоволеність як учителя, так і батьків способами налагодження комунікації та їх якістю, наявність проблем у спілкуванні, батьки не проявляють інтересу до життя класу та надання достатньої підтримки у розв'язанні проблем у навчанні та всебічному розвитку дитини.

У контексті нашого дослідження з метою формування вмінь та навичок партнерських стосунків ми пропонуємо паралельно із традиційними формами співпраці школи та сім'ї використовувати більш сучасні активні (тематичні тренінги, майстер-класи з використання інноваційних форм та методів організації освітнього процесу, спільні проекти, кейс-метод, сімейні клуби, тематичні акції, дискусії, ділові ігри, зустрічі за чашкою кави тощо).

Розкриті нами у кваліфікаційній роботі традиційні форми роботи з батьками, від яких в силу об'єктивних обставин ще не можуть відмовитися учителі-класоводи, ми пропонуємо адаптувати до сучасних, зокрема:

— батьківські збори проводити на основі інтерактивних форм і методів у вигляді воркшопів (за такої організації батьки не є пасивними слухачами, вони – активні учасники);

— широко впроваджувати сучасні моделі батьківських зборів, наприклад: настановча батьківська конференція, що проводиться на початку навчального року; індивідуальні зустрічі «віч-на-віч з родиною»; довільні сучасні форми комунікації з батьками (уроки для батьків, тренінги, родинні гостини тощо);

— візуалізувати партнерство з батьками з допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, стимулюючи таким чином активність батьків (інтерактивні стенди, створення цікавих за змістом анкет для батьків, спільна проєктна діяльність молодших школярів, їхніх батьків та педагогів тощо).

Ми переконані, що використання ІКТ партнерства в роботі з родинами учнів дозволить вирішити ряд актуальних завдань, які стоять сьогодні перед школою: залучати батьків до участі у виховному процесі школи, надавати можливість отримувати інформацію про розвиток дитини більш зручним способом комунікації (інформаційні стенди, сайти), пропагувати систему педагогічних знань через використання ІКТ партнерства тощо.

У роботі ми визначаємо переваги та недоліки використання в освітній діяльності учнів початкової школи ІКТ партнерства школи та сім'ї, пропонуємо новий формат взаємодії із батьками, що передбачає впровадження таких форм партнерства як: комунікація засобами електронних пристроїв, оформлення офіційного сайту школи (або сайту класу); інформування батьків про роботу класу шляхом створення буклетів, виконаних у програмі Publisher; створення разом з батьками фотобанку, який постійно оновлюється (сайт або онлайн сервіс, де можна зберігати фотографії різних подій); використання

Web-камери в класі, за допомогою якої транслюються в реальному часі всі події на сторінку сайту, до якого батьки мають доступ; впровадження технології «фідбек» у роботі з батьками (зворотний зв'язок батьків на дію, подію чи взаємодію, яка дає змогу налагодити ефективну співпрацю вчителя і батьків) тощо. Вважаємо, що електронна платформа «Нова українська школа» може ефективно використовуватися як ресурс для спілкування між учителями і батьками.

Як було зауважено у кваліфікаційній роботі, одним із суттєвих аспектів взаємодії родини та школи є спільний підхід до вироблення мети та удосконалення змісту навчально-виховної роботи з учнями. Батьки мають допомагати школі виховувати, навчати та готувати заповзятливих та освічених громадян нашої держави. Для батьків пріоритетне місце повинно займати усвідомлення мети виховання, яка ґрунтується на необхідності формування особистості, та приділяти достатню увагу не лише навчальній діяльності своїх дітей, а й показувати учням важливість морально-естетичного, фізичного виховання та професійної і технічної підготовки. Здебільшого, батьки зосереджуються лише на поліпшенні успішності учня і не приділяють багато уваги іншим аспектам розвитку дитини.

Спираючись на результати констатувального етапу експерименту, були виділені умови ефективної взаємодії педагогів і батьків з питань навчання дітей молодшого шкільного віку: для батьків повинні бути позначені єдині цілі і завдання в галузі розвитку і навчання дітей; забезпечена повнота і широта каналів для взаємодії батьків і педагогів, наприклад, за рахунок використання засобів електронного зв'язку, дистанційного спілкування; реалізована мотивація педагогами внеску батьків у процес навчання дитини.

Загалом для успішного розвитку дитини як особистості нами визначено педагогічні умови організації партнерської взаємодії вчителя з батьками молодших школярів в освітньому процесі НУШ: *використання сучасних форм співпраці школи і сім'ї в контексті ідей педагогіки партнерства; застосування інформаційно-комунікаційних технологій в організації*

дистанційної співпраці вчителя та батьків; аналізу та використання зарубіжного та вітчизняного передового педагогічного досвіду щодо впровадження ідей педагогіки партнерства між учителем та батьками.

Партнерська взаємодія вчителя, учнів і батьків передбачає наявність спільних цілей та прагнень, характеристику учасників взаємодії як добровільних та зацікавлених партнерів, рівноправних учасників освітнього процесу, відповідальних за результат. Тільки за умови дотримання цих вимог партнерська взаємодія в цій тріаді буде ефективною.

Аналіз досвіду роботи учителів-практиків в умовах сучасної початкової школи з батьками учнів показав існування різноманітних форм співпраці: педагогічні лекторії, щорічний науково-практичний курс для батьків, листування, запрошення батьків до школи, ознайомлення батьків з психолого-педагогічною літературою тощо. Існує безліч способів залучення батьків до співпраці: різноманітні свята, походи, екскурсії, зустрічі. Також доцільно та корисно організовувати вечори запитань і відповідей, дні відкритих дверей, консультації для батьків, читацькі конференції, практичні і тренінгові заняття.

Ми вважаємо, що вдумливий, небайдужий класовод завжди зможе відшукати підхід до кожного свого учня, порозуміється з їхніми батьками, зуміє створити у класному колективі справжню атмосферу дружелюбності, доброзичливості, взаємоповаги й співпраці.

Проведене дослідження, безумовно, не вичерпує всіх проблем, пов'язаних з упровадженням ідей та принципів педагогіки партнерства в освітній процес Нової української школи в цілому та організацію співпраці з батьками молодших школярів зокрема. Важливими для дослідження залишаються проблеми використання сучасних форм співпраці школи і сім'ї в контексті ідей педагогіки партнерства в умовах дистанційного та змішаного навчання. Детальнішого вивчення потребує питання впливу педагогіки партнерства на результати успішності учнів, рівень їх вихованості та всебічний розвиток як особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова В. Історія педагогіки України : Підручник. К. : Либідь, 2006. 424 с.
2. Балл Г.О. Психологічні засади становлення гуманістично орієнтованої освіти (концепція комплексного дослідження). *Актуальні проблеми психології: наук. записки Ін-ту психології ім. Г.С.Костюка АПН України*; [за ред. акад. С. Д. Максименка]. Вип.19. Київ: Наук. думка, 1999. 286 с.
3. Баришовець Н. Організація управлінської діяльності щодо формування ключових компетентностей учнів за умов розбудови Нової української школи [Текст]. *Партнерство учасників освітнього процесу за умов реалізації Концепції Нової української школи. Управління школою. 2019. № 1/3. С. 43-46.*
4. Басюк Н.А. Партнерська взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів. *Актуальні проблеми та перспективи дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі: збірник науковометодичних праць / за заг. ред. О.О. Максимової, М.А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець, 2019. С. 7-10.*
5. Биков В. Ю. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті. К. : Педагог. думка, 2017. 160 с.
6. Бібик Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Початкова школа. 2010. № 9. С. 1-4.*
7. Бібик Н. М. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
8. Булавенко С. Співпраця батьків та школи для формування соціальної активності учнів. *Молодь і ринок. 2019. №10 (177). С. 134-139.*
9. Бутенко О. Г., Рябошапка О. В., Воєдило О. В. Моральне виховання молодших школярів: педагогіка партнерства в Новій українській школі.

Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 71. С. 42-45.

10. Вагнер Тоні, Дінтрсміт Тед. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя. К.: Наш формат, 2018. 312 с.

11. Виховання гуманних почуттів у дітей / С. Ладивір, О. Долинна, В. Котирло, С. Кулачківська, С. Тищенко О. Вовчик-Блакитна, Ю.О. Приходько; [за наук. ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк]. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 168 с.

12. Вихор С. Співпраця сім'ї та школи: історичний досвід. *Гуманітарний вісник. Педагогіка*. 2015. № 37. С. 61-70.

13. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.

14. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. / Скрипченко, О.В. та ін. 2-ге вид. Київ: Каравела. 2007. 400 с.

15. Водолазька Т. В. Учителі як творці освітнього середовища Нової української школи [Текст]. *Управління школою*. 2019. № 1/3. С. 73-77.

16. Вознюк О.В. Аналіз співробітництва і партнерства як орієнтирів концепції «Нова українська школа». *Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи* / за заг. ред. В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир: ФОП «НМ ЛЕВКОВЕЦЬ», 2018. С. 29-37.

17. Вороніна Г.Л. Трикутник партнерства: педагоги – батьки – діти. *Основа*. 2017. С. 208-229.

18. Гарник О. Р. Інноваційні форми співпраці вчителя з батьками молодших школярів. *Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя: Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. С. 28-31.

19. Гриценко Т. І. Створення духу творчості партнерства, взаємодопомоги та демократизму в освітньому середовищі. *Сучасний вимір та стратегії розвитку особистісно-професійної компетентності педагога:*

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Суми, 2019. С. 63-66.

20. Демченко О.П., Лазаренко Н.О., Любчак Л.В. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх педагогів до роботи з обдарованими дітьми. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Том 86. №6. С.123-143. <https://doi.org/10.33407/itlt.v86i6.4570> DOI: 10.33407/itlt.v86i6.4570

21. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття): Постанова від 3 листопада 1993 р. № 896 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2024).

22. Державний стандарт початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standarturochatkovoyi-osviti> (дата звернення: 05.09.2024).

23. Довженко Т. О. Взаємодія сім'ї та школи в контексті педагогіки партнерства. *Практична філософія і Нова українська школа* : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2019. С. 10–12.

24. Дубровський В.Л. Готовність майбутнього учителя початкової школи до співпраці з сім'єю учня. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2014. № 5. С. 133–136.

25. Єгорова Т.В. Виховання дітей дошкільного віку в процесі трудової діяльності. Київ. 1998. 214с.

26. Єпіхіна М. А. Педагогіка партнерства: аналіз зарубіжного досвіду. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2019. № 1 (324), Ч. II. С. 226-234.

27. Забавляєва Т. А., Пюрко В. Є. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації концепції Нової української школи. *Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи: матеріали Всеукраїнської*

науково-практичної конференції з міжнародною участю. Мелітополь, 2018. С. 119-121.

28. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

(дата звернення: 12.11.24)

29. Запорожець О.В. Психологія. Київ: Рад. школа. 1967. 220 с.

30. Зелінська К. Соціально-педагогічне партнерство ключовий компонент формули «нової школи». *Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів, магістрантів та молодих науковців, 25–26 квітня 2018 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації та ін. ; [редкол.: Ю. О. Лянной, Л. В. Пшенична, С. М. Кондратюк та ін.]. Суми : [ФОП Цьома С. П.], 2018. С. 166–169.*

31. Іванець Н.В. Педагогіка партнерства як засіб формування мультикультурної компетентності в учнів початкової школи. *Імідж сучасного педагога. Сер. Шкільна родина. 2019. № 4 (187). С. 88-93.*

32. Ілляшенко, Т. Реформування початкової школи : як допомогти дітям із труднощами в навчанні : [у системі Нової української школи]. *Психолог. 2018. № 23/24, грудень. С. 20–29.*

33. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi> (Дата звернення: 05.09.2024).

34. Калько І.В. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості в контексті нової української школи. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/8.pdf (Дата звернення 04 червня 2022 р.)

35. Кирилюк С. Д. Партнерська взаємодія школи та сім'ї як умова формування соціальної активності учнів. *Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 142-146.

36. Кириченко В., Ковганич Г. Соціальне партнерство школи і сім'ї: переосмислення проблем і перспектив. *Довідник директора школи*. 2015. № 5-6 травень-червень. С. 28-34.

37. Кисла О. Ф., Ландар Т. О. Реалізація ідей Нової української школи шляхом взаємодії школи та родини. *Молодий вчений*. Педагогічні науки. 2019. № 8 (72). С. 241-244.

38. Кічук Н. Педагогіка партнерства із сім'єю у контексті сухомлиністики. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2018. № 3 (62), Том 1. С. 75-79.

39. Ковальчук В.І., Воротникова І.П. Моделі використання елементів дистанційного навчання в школі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. №4, т. 60. С. 58-76.

40. Коханова О.П. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навч.-метод. пос. К.: Вид-во ПП Щербатих О.В., 2011. 104 с.

41. Корнієнко С. Родинне дозвілля у початкових класах: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Богдан, 2000. 160 с.

42. Кочерга О. Психофізіологічний розвиток дитини перед школою. Початкова школа. 2012. № 1. С. 45.

43. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL : http://lib.iitta.gov.ua/707221/1/Кравчинська_тези.pdf (Дата звернення 15.07.2024).

44. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 10.07.2024).

45. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. Нова українська школа. URL : <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstvashho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (дата звернення: 11.09.2024).

46. Лагодюк В.Ю. Дієве партнерство – успішна школа! Управління освітою. 2017. № 10-12. С. 11-32.

47. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Травень, 2020. 71 с.

48. Любчак Л.В. Родинна педагогіка: курс лекцій: Посібник. 2-е вид., доп. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю, 2012. 150 с.

49. Любчак Л.В., Дабіжа Л.П. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципів педагогіки партнерства / Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. – 1st ed. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2018. p.539-560.

50. Любчак Л.В. Педагогічні умови підготовки майбутніх педагогів до роботи з батьками молодших школярів у контексті ідей «Нової української школи». *Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 11 квітня 2019 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 213-216.

51. Любчак Л.В., Демченко О.П., Комарівська Н.О. Партнерство учителя початкової школи з батьками в організації дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 64. С. 116-125.

52. Ляшенко О. На шляху до Нової української школи. Рідна школа. 2018. № 3/4. С. 8–10.

53. Макаренко А. Книга для батьків. Київ: Рад. школа, 1973. 335 с.

54. Максименко С.Д. Особистість: Проблема структури (генетичний аспект). *Актуальні проблеми сучасної психології* : наук. записки Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України; [за ред. акад. С.Д. Максименка]. Вип. 23. Київ: Нора-друк, 2003. С. 3–14.
55. Мельник О. М. Партнерство в дії. Пілотна модель партнерства у Новій українській школі. *Управління школою*. № 19-21. 2019. С. 2-8.
56. Назаренко, Г. Демократичні засади становлення Нової української школи. *Рідна школа*. 2017. № 7/8. С. 11–16.
57. Ніколенко Л. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. 2018. URL: lib.iitta.gov.ua/.../Ніколенко_Методист_Ст.%20Педаг.%20партнерства%20Ояк%20у. (дата звернення: 07.08.2024)
58. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
59. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. К.: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
60. Онищук Л. А. Нова українська школа: реалії та перспективи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 47-53.
61. Оніщенко І. В. Нова українська школа – новий зміст освіти. Початкове навчання та виховання. 2018. № 22/24. С. 24–27.
62. Олійник І. О. Педагогіка партнерства. Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. С. 19-22.
63. Оніщенко І. В. Якщо батьки – партнери. Сучасні форми роботи з батьками першокласників. Харків : Основа, 2018. 141 с.
64. Партнерська взаємодія вчителя і батьків у контексті Нової української школи : метод. посіб. / за ред. Л. М. Загрійчук, Г. Д. Стрільчик. Івано-Франківськ, 2019. 279 с.

65. Паламарчук В. Ф. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 3. С. 60-66.

66. Паніна С. Партнерські стосунки в системі «дитина – батьки – вчитель» як чинник гармонійного розвитку учнів. Початкова школа. 2018. № 9. С. 45-48.

67. Педагогіка партнерства. Всеосвіта: URL : <https://vseosvita.ua/library/pedagogika-partnerstva-23429.html> (Дата звернення 24. 07. 2024).

68. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.10.2024).

69. Резніченко І. Педагогічне партнерство сім'ї і школи в умовах НУШ. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2018. Вип. 59. С. 279-285.

70. Розлуцька Г., Драч А. Педагогічна взаємодія з батьками учнів у реалізації педагогіки партнерства у концепції «Нова українська школа». *Педагогічні інновації у фаховій освіті*. Ужгород, 2019. Випуск 10. С. 157-162.

71. Роїк Т. Особливості співпраці дітей, батьків та вчителя у вихованні культури родинних взаємин. *Молодь і ринок*. 2018. №9 (164). С. 121-126.

72. Савченко С.В. Педагогіка партнерства у проекті Концепції «Нової української школи». URL : <https://www.slideshare.net/ippokubg/ss-67119769> (дата звернення: 09.09.2024)

73. Савченко О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. 2018. № 1/2. С. 3-7.

74. Сесик О. Педагогіка партнерства – ключовий компонент формули нової школи. *Класному керівнику. Усе для роботи*. 2017. № 6. С. 5-7.

75. Сиса О. І. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні та розвитку учнів початкових класів. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 4. С. 162-167.

76. Сівак Н. А. Налагодження партнерської взаємодії між батьками та вчителями сучасної початкової школи. *Педагогічні науки: теорія, історія,*

інноваційні технології: науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. № 8 (52). С. 410–419.

77. Слободяник Н. В. Закономірності психолого-педагогічної взаємодії вчителя з батьками учнів. *Psychological journal*. 2018. № 8 (18). С. 170-183.

78. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад. : Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.

79. Стельмахович М. Українська родинна педагогіка: Навчальний посібник. Київ: ІСДО, 1996. 228 с.

80. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка // Батьківський авторитет. К.: Радянська школа, 1978. С. 129-149.

81. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с.

82. Унгурян І. К. Формування гуманних взаємовідносин педагога та учня як складова педагогіки партнерства Нової української школи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. № 4 (79). С. 330-335.

83. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи. *Гірська школа Українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50-54.

84. Черв'якова Н. І. Педагогіка партнерства як основа формування інноваційного освітнього середовища Нової української школи. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2019. № 1 (324), Ч. II. С. 287-294.

85. Чернікова, Л. А. Сутність поняття ІКТ-компетентності педагога : Комп'ютерна грамотність вчителів з точки зору стандартів ЄС. П.: Полтав. ін-т післядипл. педагог. освіти ім. М.В. Остроградського, 2008. С. 40-42.

86. Шапран О. Сучасні аспекти впровадження педагогіки партнерства В.Сухомлинського в практику роботи Нової української школи. *Humanitarium*. 2018. Том 41, Вип. 2. С. 143-150.

87. Шевчук Г. Й. Партнерська педагогіка в Україні : становлення та розвиток. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені*

М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 71. С. 274-278.

88. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття: пер з англ. Л.: Літопис, 2018. 296 с

89. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.

90. Шостак У. В. Психологічні умови ефективної взаємодії сім'ї та школи у розвитку особистості молодшого школяра : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2015. 20 с.

91. Яланська С. П. Педагогіка партнерства в авангарді суспільних змін. *Витоки педагогічної майстерності*: зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ, 2017. Вип. 19. С. 380-384.

92. Якими можуть бути українські вчителі майбутнього: досвід переможців «Global teacher Prize». URL: <http://lviv1256.com/news/yakymy-mozhut-buty-ukrajinski-vchytelimajbutnoho-dosvid-peremozhtsiv-global-teacher-> (дата звернення: 08.09.2024)

93. Яров Т. К. Педагогіка партнерства: успішна взаємодія школи та сім'ї. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 1 (11). С. 177-180.

94. Ludmyła Lubczak. Psychologiczno-pedagogiczna pomoc rodzinie w rozwoju sfery emocjonalnej dziecka w wieku przedszkolnym // *Rodzina współczesna: portret interdyscyplinarny / pod redakcją naukową Grażyny Szabelskiej, Galiny Tarasenko*. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, 2014, S.420-434.

95. Liudmyła Liubchak, Olena Demchenko, Halyna Kit. FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' TRAINING FOR WORKING WITH FAMILY ON ESTABLISHING HUMANE RELATIONSHIPS BETWEEN PARENTS AND CHILDREN. *New challenges in the professional competence development of future specialists : collective monograph / editors: Gina Aurora Necula, Viktor Koval*. Galați : Galați University Press, 2021. P.229-243.